

ARANZADIKO BERRIAK 2012

aranzadiana

ARRIBIRIBILLETA (ELGOIBAR-BERGARA) MONUMENTU MEGALITIKOKO ESKUHARTZEA.
ELOSUA-PLAZENTZIA ESTAZIO MEGALITIKOA

Zuzendariak: Manu Ceberio eta Jesus Tapia
Babeslea: DEBEGESA

DEBEGESAk (Debabarreneko Garapen Ekonomikorako Elkartek) "Trikuharrien ibilbidea" balioeste-ko daukan proiektuaren barruan, ikerketa arkeologikoak egitea adostu zen, Elosua-Plazentzia estazio megalitikoari buruzko ezagutza handitzeko. Historiaurreko Arkeologia Sailak proposatuta eskuhartze arkeologiko bat egin zen Arribiribilleta monumentu megalitikoan, bere ezaugarriak ezagutzeko asmoz.

3,60 m luze, 1,70 m zabal eta gutxi gorabehera 0,40 m lodi den basaltozko harri-bloke handi bat dago bertan. Irukurutzeta eta Kuru-zebakar gailurren arteko goragune txiki batean datza harri-blokea; goragune horrek sakonune bat dauka erdialdean, harri-bloke handiaren alboan.

T. Aranzadi, J.M. Barandiaran eta E. Eguren, 1921ean, harria bertara eramana izango zela proposatu zuten, baina balizko mugarriztatze batekin lotu zuten. 2002an, J. Altuna, L. del Barrio, A. Fernandez, K. Mariezkurrena eta A. Turrillasek trikuharritzat jo zuten, eta 2003an horrela babestuta geratu zen.

Interpretazio horri buruz hasiera hasieratik genituen zalantzak berretsi egin dira eskuhartze arkeologikoaren ondoren. Indusketa arkeologikoa elkarren ondoko bi eremu lauki irekiz eginda. Bien artean hartzen zituzten, 2002an ustezko trikuharria arpilatze "kratertzat" jo zena eta begiratu batean, goragunearen punturik garaienean, egitura megalitikoaren ondoan tinkatutako bloke txikia zirudiena. Ustezko bloke txiki hori azaleramenduaren zatia dela egiaztatu da. Landa-re-estalkia kendu ostean ikusi zen, 2002an trikuharriaren tumulutzat jo zen goraguneak jatorri naturala duela. Jalkina kendu ahala ikusi zen, ustezko arpilatze-kraterra bertako haitzaren mozketak antropikoa

Egituraren eta indusketa eremuaren irudi orokorra. © M. CEBERIO

Monolitoa sartuta egon zeneko zuloa. © M. CEBERIO

Lan prozesuaren irudi bat. © M. CEBERIO

baino ez dela. Hain zuzen ere, bere barruan hainbat jalkin-maila antzeman dira. Lehenengoak, lur ilun oso askez osatuta zegoenak, ikatz-aztarnak, eta kristal- eta teila-zatiak zituen. Maila horren azpian lur ilun askez eta basalto zati txikiz osatutako beste bat zegoen. Basalto zati horien jatorria bertako haitzaren deskonposizioan dago. Haitzean egindako zuloaren inguruan suharrizko bi printza berreskuratuta ziren.

Bestalde egiaztatu da, toki horretan lur-zorutik zentimetro gutxi batzuk baino irteten ez den azaleramenduaren gainean etzanda dagoela basaltozko bloke handia. Azaleramendu hori hautsita dago, eta bertan finkatzen den blokearen zatian hainbat haustura ikus daitez-

ke, azala kenduta baleuka bezala. Horrek guztiak adieraziko luke blokea azaleramendu horren gainera erori zela. Blokearen bi muturrak eta aurkitutako zuloa neurtu ondoren, argi geratu zen bere baitan hartzeko modukoa zela. Era berean, zuloaren pareten gehienezko sakoeneraren eta inguruko azaleramendu naturalaren arteko aldea, krater-itxura ematen diona, lurrez eta harriz beteta egon zitekeen; ondorioz, blokea zutik egonda ere, ondo finkatuta geratuko zen bertan, lurpean metro bat sartuta geratuko baitzen.

Gure ustez historiaurreko monolito bat da argi eta garbi. Antzemandako zantzuek zutik egon zela adierazten dute, eta azaleramen-

du gainera erori zenean (eraitsita edo berez erorita) hautsi egin zuela hura. Ondoren, azaleramendua bera euskarri-puntutzat erabilia, bere ardatzaren inguruan mugitu zuten, hasieran zegoen zangaren eremutik kanpora eramanez blokearen oinarria.

Hala, inguru horretako mugarriztatzeari buruzko agiri historikoetan ikusten da, gutxienez XIX. mendetik bazela mugarri bat bertan, eta XX. mendean suntsitu eta beste bat jarri zela bere orde. Zuloan teila eta ikatzak agertu zirenez, badi-rudi XIX. mendeko mugarria hor bertan jarri zutela (historiaurreko monolitoa erori ostean) eta 1921eko eskuhartze arkeologikoan suntsituta egongo zela.

ARQUEOLOGÍA DE INTERVENCIÓN

ESTUDIO DE IMPACTO ARQUEOLÓGICO DEL PROYECTO DE "REFORMA Y AMPLIACIÓN DE EDIFICACIONES PARA CAMBIO DE USO A RESTAURANTE. BARRIO PIEÑO-BIELVA-HERRERÍAS (CANTABRIA)

Director: Jesús Tapia

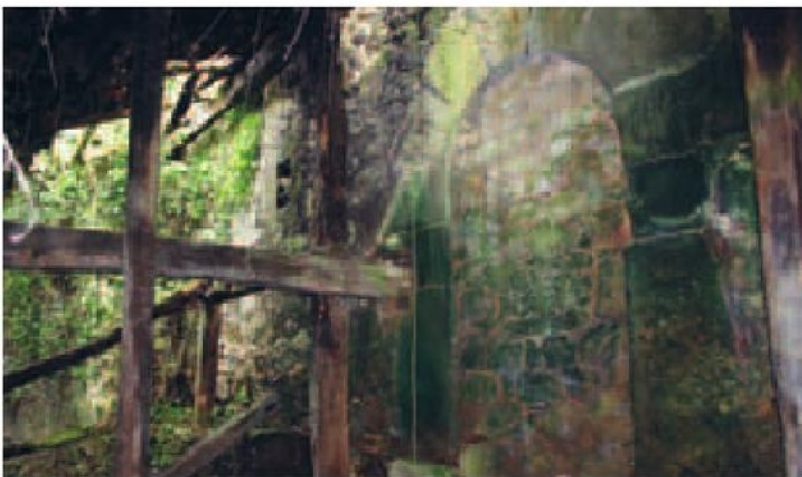
Durante los meses de mayo y junio se llevo a cabo un estudio de impacto arqueológico previo a la autorización, por la Consejería de Educación, Cultura y Deporte del Gobierno de Cantabria, de unas obras de ampliación y rehabilitación en el conjunto de "Torre y Casa Fuerte de Pieño" y de la "Ermita de San

Cosme y San Damián" en Herrerías (Cantabria). Se trata de un conjunto de edificaciones recogidos en el Inventario Arqueológico Regional, que se encuentra en situación de abandono y deterioro.

El estudio de impacto previo consistió en identificar los elementos recogidos en el inventario regio-

nal, en valorar su estado de conservación, y en establecer el grado de compatibilidad entre el plan de rehabilitación, según la memoria técnica del proyecto arquitectónico, y los elementos de patrimonio arqueológico analizados por nosotros.

Nuestro estudio permitió establecer diferentes fases de construcción del edificio principal a lo largo de los siglos XVI y XVIII, así como descartar, mediante sondeos, la existencia de restos arqueológicos extramuros. En función de estos resultados, se redactó una memoria final, incluyendo una valoración de los elementos de interés patrimonial y su potencial riesgo de conservación ante las obras proyectadas, así como las recomendaciones necesarias para compatibilizar de la rehabilitación del edificio y la conservación de sus elementos arquitectónicos originales.

Vista del arco de entrada a la Casa Fuerte de Pieño (Herrerías, Cantabria). © J.TAPIA